SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1620

av Veronica Kerr (KD)

Civil mönstring för stärkt kompetensförsörjning, minskat utanförskap och ökad framtidstro

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda införandet av en nationell civil mönstring för samtliga ungdomar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den civila mönstringen ska omfatta kartläggning av individers intressen, färdigheter, lämplighet och utvecklingspotential för uppgifter inom totalförsvaret, samhällsviktig verksamhet samt utbildning och arbetsliv och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge berörda myndigheter i uppdrag att i samverkan med arbetsmarknadens parter och totalförsvarets aktörer ta fram långsiktiga prognoser över framtida kompetens- och rekryteringsbehov inom såväl samhällets kompetensförsörjning som totalförsvaret och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att resultaten från den civila mönstringen ska kunna ligga till grund för förbättrad studie- och yrkesvägledning samt utbildningsplanering och för att identifiera möjligheter till

utbildning och tjänstgöring inom totalförsvaret och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige står inför två parallella samhällsutmaningar. Å ena sidan rapporterar näringslivet om omfattande rekryteringssvårigheter inom ett stort antal yrken. Å andra sidan finns en växande grupp unga som står utanför utbildning och arbetsmarknad. Samtidigt befinner sig Sverige i en period av förstärkt beredskap och återuppbyggnad av totalförsvaret, vilket ställer ökade krav på samhällsgemenskap, försvarsvilja och långsiktig kompetensförsörjning.

Det handlar bland annat om ungdomar som inte fullföljer gymnasiet, hemmasittare, unga med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF), arbetslösa ungdomar samt unga som riskerar att dras in i kriminalitet. Många saknar kunskap om arbetsmarknadens möjligheter och tydliga förebilder som kan visa vägar till arbete och egen försörjning. Samtidigt riskerar samhället att gå miste om viktiga kompetenser och talanger.

För vissa unga blir kriminella miljöer en källa till gemenskap, identitet och bekräftelse som de inte har funnit i samhällets ordinarie strukturer. Samhällets uppgift måste därför vara att erbjuda alternativa vägar som präglas av ansvarstagande, delaktighet och framtidstro.

En nationell civil mönstring bör utredas som ett verktyg för att tidigt identifiera ungas förmågor, intressen och utvecklingsmöjligheter. Genom tester, vägledning och kartläggning av kompetenser kan fler unga få en tydligare bild av vilka utbildnings- och yrkesvägar som passar deras förutsättningar. Syftet ska vara att stärka individens möjligheter att göra välgrundade val och att minska risken för utanförskap. Mönstringen kan samtidigt bidra till att identifiera individer vars kompetenser och intressen är särskilt relevanta för totalförsvarets militära och civila delar.

Den civila mönstringen kan även bidra till att uppmärksamma kompetenser hos unga som inte alltid kommer till sin rätt i det traditionella utbildningssystemet. Därigenom

kan fler unga ges möjlighet att bidra till samhället, både genom arbete och genom engagemang i totalförsvaret.

För att reformen ska få största möjliga effekt bör den kombineras med långsiktiga analyser av arbetsmarknadens kompetensbehov. Motsvarande analyser bör även omfatta de kompetenser som efterfrågas inom totalförsvaret och samhällets krisberedskap. Regeringen bör därför ge berörda myndigheter i uppdrag att, i samverkan med arbetsmarknadens parter, totalförsvaret och näringslivet, ta fram prognoser över rekryteringsbehov med ett tidsperspektiv på upp till tio år.

Genom att koppla resultaten från den civila mönstringen till dessa prognoser kan utbildningsinsatser, yrkesutbildningar och lärlingsplatser i högre grad riktas mot områden där behovet av arbetskraft är stort. Det kan även bidra till att fler unga uppmärksammas på utbildnings- och tjänstgöringsmöjligheter som stärker Sveriges samlade motståndskraft och beredskap.

Den civila mönstringen bör ses som ett samhällskontrakt där varje ung människa möts av förväntningar, möjligheter och en tydlig väg framåt. Genom att bättre ta till vara ungas potential kan Sverige minska utanförskapet, motverka rekryteringen till kriminella miljöer och säkerställa den kompetens som krävs för framtidens arbetsmarknad. Samtidigt kan reformen bidra till ökad försvarsvilja, samhällsgemenskap och förståelse för varje medborgares roll i totalförsvaret.

Systemet ska vara frivilligt och bygga på den enskildes samtycke. Mönstringen bör också innehålla information om de möjligheter som finns att engagera sig i totalförsvaret, såväl civilt som militärt.

Genom att bättre ta till vara de kompetenser som redan finns i samhället kan Sverige stärka såväl arbetsmarknaden som totalförsvaret och samtidigt ge fler unga en konkret väg in i meningsfulla yrken.

Veronica Kerr (KD)